

نشانی‌های صد شماره مجله رشد آموزش جغرافیا

منصور ملک عباسی

بهار ۱۳۶۴ - بهار ۱۳۹۱

دانش‌افزایی معلمان، آشنایی آنان با روش‌های تدریس، آشنایی با مواد و وسایل کمک‌آموزشی در جغرافیا، معرفی نشریات، آشنایی با معلمان موفق و تجربیات آنان، آگاهی از مسائل و پرسش‌های نمونه و موضوعات آینده جغرافیا، اطلاع از تصمیم‌گیری‌ها و بخشنامه‌ها و برنامه‌ریزی‌ها و نیز اظهار نظر معلمان و نیز در جریان قرار گرفتن اخبار مربوط به رشته‌های درسی دیگر.

* ملاقات اعضای هیئت تحریریه و جمعی از دبیران جغرافیا در همان سال ۱۳۶۴ با حضرت آیت‌الله رفسنجانی از دیگر نکات و اخبار مهم مجله شماره یک رشد جغرافیا بوده است.

ملاقات اعضای هیئت تحریریه و جمعی از دبیران جغرافیا در همان سال ۱۳۶۴ با حضرت آیت‌الله رفسنجانی از دیگر نکات و اخبار مهم مجله شماره یک رشد جغرافیا بوده است

نکات مهم مطرح شده در این دیدار، آن که دانش‌آموزان باید فراتر از محله، شهر و استان و کشور خود، یعنی به برخی از مشکلات جهان امروز، علت آنها و بهره‌برداری نکردن از امکانات طبیعی در هر منطقه فکر کنند.

شناخت محیط زندگی خود نیز از اهداف مهم جغرافیاست. سفارش ایشان بیشتر روی این بود که تدریس جغرافیا خشک و بی‌روح نباشد. * علاوه بر این در اولین شماره مجله، سلسله مقالات جغرافیایی که در سایر مجلات جغرافیایی جهان منتشر می‌شد، به همت استاد دکتر حسین شکویی ترجمه و به چاپ رسید و این اطلاع‌رسانی از گزیده مقالات علمی جغرافیایی تا پایان عمر ایشان در مجله استمرار داشت.

شماره ۲، تابستان ۱۳۶۴

اولین مقاله از سلسله مقالات «آشنایی با کشورهای جهان» که جناب سعید بختیاری مسئولیت آن را برعهده دارند از شماره دو مجله

مجله رشد آموزش جغرافیا که بیش از یک ربع قرن از عمر آن می‌گذرد به همت دکتر غلامعلی حداد عادل، رئیس وقت سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به عنوان نخستین مجله تخصصی جغرافیا برای دبیران جغرافیا در سال ۱۳۶۴ پایه‌ریزی شد. این مجله با محوریت گروه جغرافیای دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی انتشار یافت.

* مرحوم دکتر حسین شکویی به‌عنوان اولین سردبیر مجله و آقای عبدالرضا فرجی مدیر داخلی مشخص شدند. اعضای هیئت تحریریه را در آن زمان مرحوم وحید شیخ‌الاسلامی، مرحوم حسن وحدانی تبار، سیاوش شایان، و از اساتید دانشگاه دکتر پاپلی یزدی، دکتر نظری، دکتر روح‌الامینی و... تشکیل می‌دادند.

شماره ۱، بهار ۱۳۶۴

در سرمقاله نخستین شماره، دکتر حداد عادل مقصود از انتشار چنین مجله‌ای را به‌طور خلاصه چنین نگاشته بود: معلمان جغرافیا بر حسب اشتغال خود در مقام معلمی، ممکن است ارتباطشان با رشته تحصیلی خویش کم شود، از این‌رو مجله رشد جغرافیا می‌تواند در استمرار علمی و به‌روز نگه‌داشتن آنان مؤثر باشد.

سپس اهداف مجله را در یازده بند چنین مطرح می‌کند که اهم آنها عبارت‌اند از:

آغاز شد که هنوز هم ادامه دارد. برحسب حروف الفبا از کشور آرژانتین آغاز شد و در شماره‌های اخیر به کشور زیمبابوه و... رسیده است. شکل ارائه مقاله تاکنون ثابت مانده و تغییر نیافته است.

شماره ۱۲، زمستان ۱۳۶۶

به دنبال چاپ سلسله مقالاتی که دکتر پاپلی یزدی در فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۱، سال ۱۳۶۵ با عنوان تعریف و مفهوم دیدگاهی تازه از جغرافیا آغاز شده بود، از شماره ۱۲ مجله رشد جغرافیا در سال ۱۳۶۶ به همت دکتر حسین شکویی و خانم دکتر فشارکی بحث‌های مفصلی به صورت جوابیه وارد مجله رشد جغرافیا شد و کم‌کم نقد و پاسخ‌های نسبتاً تند در این دو نشریه جغرافیایی پای بحث سایر اساتید و دانشجویان و تحقیقات پایان‌نامه‌های آنان را به مجله باز کرد و به این ترتیب مجله‌ای که برای معلمان و دانش‌افزایی آنان طراحی شده بود کم‌کم دانشگاه و دانشگاهیان را مخاطب خود یافت و سمت‌وسوی آکادمیک پیدا کرد.

شماره ۱۶، زمستان ۱۳۶۷

از شماره ۱۶ مجله با انتقال آقای عبدالرضا فرجی به وزارت امور خارجه، آقای وحید شیخ‌الاسلامی که مسئولیت گروه جغرافیای دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی را برعهده داشتند، به‌عنوان مدیر داخلی منصوب شدند.

شماره ۱۷، بهار ۱۳۶۸

قدیمی‌ترین یار تألیف کتاب‌های درسی جغرافیا در دوره ابتدایی و راهنمایی. حسین خلیلی‌فر بود که در این شماره خبر رحلت این استاد گرانمایه اعلام شد. هم‌چنین در این شماره خبر رحلت بنیان‌گذار انقلاب اسلامی ایران، حضرت امام خمینی که توانست جغرافیای سیاسی منطقه و بلکه جهان سیاست را دگرگون کند، نیز منتشر شد. بخش‌هایی از وصیت‌نامه سیاسی الهی ایشان نیز در این شماره آمده است.

شماره ۱۹، پاییز ۱۳۶۸

فوت ناگهانی دکتر ابراهیم جعفرپور، خبرساز این شماره مجله شد. وی استاد گروه جغرافیای دانشکده الهیات تهران بود که با مجله از نظر علمی در ارتباط بود. مباحث اقلیم، هیدرولوژی از سلسله مقالاتی بود

که از ایشان در مجله به چاپ می‌رسید. در همین شماره و شماره‌های دیگر مانند مجله شماره ۲۳ با بیش از ده تصویر، نقشه و جدول رنگی برای نخستین بار در داخل مجله روبه‌رو می‌شویم که نوید استفاده از رنگ در جذابیت مجله بود، ولی با ادامه در چند شماره بعدی مجدداً تصاویر و نقشه‌ها به‌صورت سیاه و سفید چاپ می‌شدند.

شماره ۳۶، زمستان ۱۳۷۲

درگذشت استاد پیشکسوت جغرافیا، احمد مستوفی، خبر ناگواری بود که همه دوستداران جغرافیا را غمگین ساخت. بسیاری از اساتید جغرافیای ایران، دانشجوی این مرد بزرگ بودند.

شماره ۳۹، زمستان ۱۳۷۴

تلاش مجله و سردبیر آن وحید شیخ‌الاسلامی به همراه مدیر مسئول جدید آن، مسعود ابوطالبی، به‌منظور ترمیم اهداف مجله که سمت‌وسوی بیشتری را در جهت حل مسائل و مشکلات معلمان جغرافیا در آموزش و پرورش هدف گرفته بود از این شماره با تمهید و تدوین مقالاتی در جهت آشنایی معلمان با مباحث جغرافیایی مربوط به عناوین درس، روش‌های تدریس و... بیشتر به چشم می‌خورد. * یکی از مقالات جالب و کاربردی این شماره، روش‌های جدید تدریس جغرافیا در دبستان‌های انگلیس است که به‌دست حسن بشارت ترجمه و چاپ شده است.

شماره ۴۰، بهار ۱۳۷۵

در سال ۱۳۷۵ دکتر سیاوش شایان، مدیریت داخلی مجله را برعهده گرفت که خوشبختانه این همکاری اینک به شکل سردبیری مجله هنوز هم ادامه دارد. علاوه بر اساتیدی همچون دکتر مصطفی مؤمنی، فرج‌الله محمودی و دکتر عباس سعیدی که با هیئت تحریریه مجله همکاری داشتند، اساتید و اعضای جدیدی چون دکتر بهلول علیجانی، ناهید فلاحیان، مهدی چوبینه و منصور ملک‌عباسی به اعضای تحریریه مجله افزوده شدند.

* اعلام برگزاری مسابقه عکس جغرافیا برای اولین بار که بسیار مورد استقبال معلمان جغرافیا و حتی دانشجویان و دانش‌آموزان قرار گرفت و نیز گزارش مفصلی از برگزاری کارگاه برنامه‌ریزی و آموزش جغرافیا نیز از اخبار قابل توجه بود. این کارگاه به همت خانم دکتر نقاشیان و دعوت گروه جغرافیایی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف از دو تن از برنامه‌ریزان درسی جغرافیای انگلستان در اسفند سال ۱۳۷۴ در تهران برگزار شد که انعکاس وسیع آن در مجله، روح جدیدی به مجله رشد تخصصی جغرافیادامید.

برگزاری این دوره آموزشی در سال‌های بعد، تغییرات کلی و کیفی کتاب‌های درسی جغرافیا در ایران را در پی داشت.

شماره ۴۳، بهار ۱۳۷۶

در سال ۱۳۷۶ با توجه به توسعه کمی و کیفی مجلات رشد

عمومی و تخصصی در دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی، مسئولیت برنامه‌ریزی و تأمین محتوا و انتشار مجلات رشد به دفتر انتشارات کمک‌آموزشی که به همین نیت ایجاد شده بود، واگذار شد و سید محسن گلدان‌ساز، مدیر کل وقت دفتر انتشارات کمک‌آموزشی مسئولیت تولید مجلات مختلف رشد را در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی برعهده گرفت.

شماره ۴۴، پاییز ۱۳۷۶

در آخرین روزهایی که مجله زیر چاپ بود، مجله رشد جغرافیا و نیز گروه برنامه‌ریزی و تألیف جغرافیا یک یار صدیق خود را از دست داد. بله در این شماره خبر فوت حسن وحدانی تبار اعلام شد. وی در تألیف کتاب‌های درسی جغرافیا و چندین کتاب دیگر جغرافیا و نیز مجله رشد جغرافیا همکاری صمیمانه‌ای داشت.

شماره ۵۰، بهار ۱۳۷۸

ضمن اعلام خبر برگزاری دومین دوره مسابقه عکس‌های جغرافیایی، مصاحبه‌ای با عنوان «در محضر استاد دکتر محمدحسن گنجی» با شرح زندگی نامه کامل دکتر گنجی آشنا می‌شویم. در این گزارش یازده صفحه‌ای عمق تجربیات و مرتبه علمی و حافظه زیبا و باورنکردنی پدر پیر جغرافیا به خوبی نشان داده شده است.

شماره ۵۱، تابستان ۱۳۷۸

طرح مقاله‌ای با عنوان «اتاق جغرافیا در مدرسه» که ایجاد و احداث فضاهای مرتبط با موضوع درسی را تبیین و ترغیب می‌کرد، باعث شد که دبیران علاقه‌مند با همکاری دانش‌آموزان در ایجاد چنین مکان‌هایی همت گمارند و ملزوماتی همچون نقشه‌ها، کره‌های جغرافیایی، کتاب‌ها و CDهای مرتبط با جغرافیا، میزان‌الحراره، بادنما و... در آن را نگهداری و در زمان خود از آنها بهره‌گیرند.

* گزارشی از اولین جشنواره الگوی برتر تدریس که در تیرماه سال ۱۳۷۸ در شیراز برگزار شد از دیگر مطالب جالب این شماره است. بعد از این اقدام استان فارس، جشنواره‌های مشابه دیگری در سطح ملی و استانی نیز برگزار شد.

شماره ۵۳، زمستان ۱۳۷۸

خبر برگزاری دومین دور مسابقات عکس جغرافیا در مجله رشد جغرافیا اعلام شد که با استقبال چشمگیر از سراسر کشور و از سوی دانشجویان، دانش‌آموزان و دبیران جغرافیا روبه‌رو شد و از میان سیل عکس‌ها و تصویرهای سرازیر شده یک دانش‌آموز تهرانی از دبیرستان علوی، یک دانشجوی جغرافیا از کرمانشاه و دو نفر از دبیران بیجار و نهاوند مورد تقدیر قرار گرفتند و جوایز نفیسی دریافت کردند. البته نتایج این مسابقه در شماره ۵۶، یعنی زمستان سال ۱۳۷۹ در مجله اعلام شد.

شماره ۵۵، پاییز ۱۳۷۹

در این شماره مقاله‌ای را با عنوان «آموزش جغرافیا و شبکه‌های اطلاع‌رسانی» شاهدیم که ضمن طرح برخی محاسن بهره‌برداری از فناوری جدید در آموزش جغرافیا، آدرس بیش از یکصد سایت معتبر و پایگاه جغرافیایی در زمینه‌های فضایی، سیاسی، اقتصادی، زمین‌شناسی، محیط‌زیست شهری، انسانی، فرهنگی، اقلیمی و... معرفی می‌شود. * خبر درگذشت پدر کار توگرافی ایران، استاد عباس سحاب نیز در این شماره، تأسف خوانندگان و دوستداران نقشه را برمی‌انگیزد.

شماره ۶۴، بهار ۱۳۸۲

در این شماره نیز خبر تصادف و از دست رفتن استاد وهاب‌زاده به همراه ۱۴ دانشجوی جغرافیا که در یک سفر علمی داخلی شرکت داشتند، تکان‌دهنده بود. مرگ این استاد جغرافیا و دانشجویان برای جامعه جغرافی دانان کشور بسیار غم‌انگیز بود.

شماره ۶۶، پاییز ۱۳۸۲

در یک نظرسنجی که در سال‌های قبل از گروه جغرافیای دانشگاه آزاد واحد رشت در خصوص نگرش دانش‌آموزان مدارس شهر رشت نسبت به درس جغرافیا صورت می‌گیرد، نتایج مطلوبی دربرداشت و حاکی از علاقه نه‌چندان مثبت نسبت به این حوزه بود. این نظرسنجی باعث بیان علل و ارائه راهکارهایی در این زمینه شد که عمدتاً روش‌های نامناسب تدریس، عدم تسلط کافی معلمان به مباحث علمی، عدم استفاده از امکانات آزمایشگاهی، عدم اجرای بازدیدهای علمی، عدم به‌کارگیری سیستم‌های جدید و نرم‌افزارهای آموزشی و نبود وسایل کمک‌آموزشی از علل نگرش منفی دانش‌آموزان به این رشته معرفی شد.

شماره ۷۱، تابستان ۱۳۸۴

در این شماره با تصویر چهره آشنایی در گروه جغرافیا روبه‌رو می‌شویم که معلمان جغرافیای کشور اغلب حضور ایشان را در شهر و استان خود حس کرده بودند، وحید شیخ‌الاسلامی که کارشناس مسئول گروه جغرافیا در سال‌های نخستین تولد مجله بود و مدت‌ها

به‌عنوان مدیر داخلی مجله رشد جغرافیا انجام وظیفه می‌کرد. سلوک معنوی، تدین و منش منحصر به فرد او، وی را از دیگران مشخص کرده بود. ۱۷ اردیبهشت سال ۱۳۸۴ روز وداع او از دنیای علمی جغرافیا بود. یادش گرامی، روحش شاد.

شماره ۷۳، زمستان ۱۳۸۴

باز هم از تأسفاترین اخباری که مجله رشد جغرافیا آنرا اعلام کرد، درگذشت استاد دکتر حسین شکویی بود که پس از یک دوره بیماری نسبتاً طولانی سرانجام فقدان و رحلت او را در پی داشت؛ استادی که در سرمقاله‌های خود، در دانشگاه، در کلاس و همه‌جا فریاد عدالت اجتماعی و عدالت فضایی را سر داده بود. او اولین سردبیر مجله رشد جغرافیا بود که پس از بیست سال هم‌چنان در سال‌های آخر با سختی به میان ما می‌آمد و فضای علمی هیئت تحریریه را با تواضع و اخلاق خود تلطیف می‌کرد. انسان وارسته‌ای که ویژگی‌های روحی و اخلاقی او چشمگیرتر بود.

* در همین شماره، اولین سری مقالات علمی که در مجله رشد جغرافیا و سایر مجلات علمی و رسانه‌ها باب آن باز شد، بحث خلیج فارس بود که به‌دنبال انتشار آخرین شماره مجله National Geography در آن زمان و چاپ نقشه‌ای از منطقه خاورمیانه و ایران با نام جعلی خلیج عربی و سروصدای زیاد آن در دنیا، صورت می‌گرفت.

شماره ۷۵، تابستان ۱۳۸۵

طرح و چاپ مقاله‌ای از سوی استاد فرهاد شهید با عنوان «آموزش جغرافیا به کودکان پیش‌دبستانی» برای نخستین بار این موضوع را در سطح علمی و آموزشی جغرافیا مطرح می‌کرد، این مقاله دوازده صفحه‌ای نشان داد که می‌توان در کودکی، آشنایی با محیط پیرامون را به کودکان آموزش داد.

شماره ۷۹، تابستان ۱۳۸۶

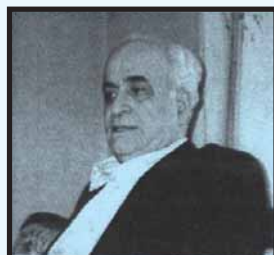
در این شماره و به‌دنبال بحث خلیج فارس، به بحث‌های هویتی در مجله رشد جغرافیا توجه بیشتری می‌شود. بعدها مقالاتی با عنوان آموزش جغرافیا و تقویت هویت ملی، شناخت مفاخر علمی جغرافیایی ایران و مسلمان بیشتر دیده می‌شود.

شماره ۸۰، پاییز ۱۳۸۶

مصاحبه با استاد پیش‌کسوت جغرافیا، دکتر فرح‌الله محمودی، نوعی قدردانی از این استاد ارجمند بود که در این شماره به تفصیل، هدف از آموزش جغرافیا و تربیت جغرافی‌دان را بیان می‌دارد. * گزارشی از اولین مسابقه علمی آنلاین که از سوی گروه جغرافیای دفتر برنامه‌ریزی و تألیف طراحی و اجرا شد، در این شماره به چاپ رسید که بیش از پانصد نفر از دبیران در آن شرکت داشتند. در این مسابقه علمی اسامی حدود هشت نفر از دبیران استان خراسان شمالی و مازندران به عنوان رتبه‌های برتر اعلام شدند.

شماره ۸۲، بهار ۱۳۸۷

یادآوری و تذکر بجای سردبیر مجله در ارتباط با اجرای باز دیده‌های علمی در درس جغرافیا در مدارس آمده است که در سیستم آموزش ما این مهم کم‌رنگ دیده می‌شود؛ گرچه دبیران هم برای خود دلایلی

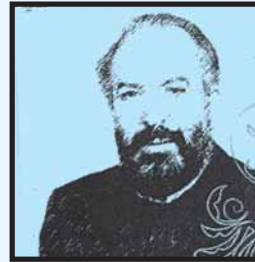
در جهت عدم اجرای آن مانند حجم زیاد مطالب درسی یا کمی ساعت تدریس و مشکلات اجرایی را مطرح می‌کنند. * در این شماره آقای محسن ربیعی، سرگروه جغرافیای استان اصفهان نیز، جای خالی ایران در المپیادهای علمی جغرافیا را مطرح می‌کند و یادآور می‌شود که با توجه به سطح علمی این مسابقات و روند مثبت آن در سال‌های اخیر، تلاش همه بخش‌های سودبر، همچون گروه‌های آموزشی، مجله رشد و برنامه‌ریزان دفتر تألیف و گروه جغرافیا را در جهت حصول به این مهم طلب می‌کند.

شماره ۸۴، پاییز ۱۳۸۷

در مجله رشد شماره ۱۳۸۴ به یاد مرحوم استاد مصطفی مؤمنی که سال‌ها در گروه جغرافیای دانشگاه شهید بهشتی مشغول به خدمت بود، دکتر رهنمایی مقاله مفصلی درباره استاد فقید به رشته تحریر درمی‌آورد.

استاد مصطفی مؤمنی از سال‌های نخستین انتشار مجله به عنوان عضوی از هیئت تحریریه با مجله همکاری داشتند و مباحث بنیادین جغرافیا را مطرح می‌کردند که دیدگاه‌های نوینی را در این حوزه

اولین مقاله از سلسله مقالات «آشنایی با کشورهای جهان» که جناب سعید بختیاری مسئولیت آن را برعهده دارند از شماره دو مجله آغاز شد که هنوز هم ادامه دارد. این مقالات برحسب حروف الفبا با معرفی کشور آرژانتین آغاز شد

به وجود می آورد.

* علاوه بر این، یک تحقیق جالب از میزان علاقه دانش آموزان دختر در دوره دبیرستان و پیش دانشگاهی به موضوع و حوزه درس جغرافیا در این شماره به چاپ رسیده است. این تحقیق نشان می دهد که بیشتر انگیزه و علاقه دانش آموزان به جغرافیا، ناشی از میزان سواد و آگاهی معلمان این رشته، نوع رفتار آنها در کلاس و اجرای بازدیدهای علمی جغرافیاست و کمتر خود موضوع جغرافیا و کتاب های درسی برای آنان برانگیزاننده است که این خود اهمیت و نقش آموزش معلمان جغرافیا، کارآمدی و مهارت های آنان را بیشتر نشان می دهد.

در پی این تحقیق، سردبیر مجله در شماره بعدی رشد جغرافیا، این موضوع را مطرح می کند که ما نیازمند نوعی سنجش از میزان دانش جغرافیای مردم ایران هستیم و باید بدانیم که آموزش رسمی جغرافیا و رشد و توسعه آن تا چه حد در زندگی مردم مؤثر بوده است.

شماره ۸۷، تابستان ۱۳۸۸

در یک بررسی ساده از مجموعه مقالات چاپ شده معلوم می شود که بیشتر مقالات از سوی دانشجویان دوره دکترا در موضوعات خاص جغرافیایی است. مقالات ارائه شده از جانب معلمان در رده دوم بودند و مدرسان مرکز تربیت معلم کمترین مقاله را در مجله رشد جغرافیا داشتند.

بی علت نیست که سردبیر وقت مجله در سرمقاله این شماره از جدایی موضوعی و نیز متولیان رشته های تخصصی جغرافیا از یکدیگر احساس خطر می کند و پیشنهاد می دهد که با تشکیل همایش ها و ارائه یافته ها در هر یک از بخش های جغرافیا از فاصله و دوری اجزای این حوزه علمی کاسته شود.

شماره ۸۸، پاییز ۱۳۸۸

با توجه به روند مقالات چاپ شده و وضعیت نویسندگان آنها،

سردبیر محترم مجله در سرمقاله خود خواستار بررسی و تجدیدنظر در اهداف مجله رشد جغرافیا می شود که از حدود ۲۵ سال پیش تاکنون تغییر عمده ای نکرده و روند و اهداف ظاهری مجله، گویای اهداف اصلی آن نیست.

شماره ۸۹، زمستان ۱۳۸۸

در این شماره با گزارش جالبی از سفر انجام نشده دکتر محمدحسن گنجی به آخرین کنگره جغرافی دانان در انگلستان روبه رو می شویم که به علت آماده نشدن ویزای ایشان، این سفر صورت نمی گیرد. دکتر گنجی خلاصه ای از سی صفحه قطعنامه آن را به چاپ می رساند. کنگره که در آن موضوعات بنیادی جغرافیا به بحث گذاشته شده بود، نگاه جدید و دیگری از جغرافیا را مطرح می ساخت.

* گزارش میزگرد دبیران جغرافیا در تیرماه ۱۳۸۸ در شهر شیراز از دیگر گزارش های خواندنی و نقطه عطفی در مجله است. آنان اغلب از روند موضوعی و مباحث مجله که با اهداف اولیه آن هماهنگ نیست، گلایه داشتند.

بیشتر شرکت کنندگان از محتوای علمی مباحث صحبت می کردند که البته نمی تواند به سؤالات دبیران جغرافیا پاسخ دهد. آنها می گفتند که مقالات باید نیازهای معلمان را برطرف کند. مشکلات ما، مشکلات مباحث علمی در کتاب درسی، روش های آموزش جغرافیا و کمبود وسایل کمک آموزشی و بهره گیری از آنهاست که به این مباحث در مجله کمتر توجه شده است.

مجله، مجموعه ای از مقالات و چکیده ای از پایان نامه های دانشجویان دوره دکتراست که با اهداف اولیه مجله فاصله دارد.

شماره ۹۰، بهار ۱۳۸۹

از این شماره با تغییر محسوس در صفحه آرایی و گرافیک کلی مجله روبه رو می شویم. علاوه بر این برای اول بار از المپیاد جهانی جغرافیا شامل اساسنامه، اهداف، نوع آزمون ها به همراه نمونه ای از سؤالات آزمون المپیاد جهانی ۲۰۰۶ در استرالیا، بحثی مطرح شده است.

شماره ۹۲، سال ۱۳۸۹

از موضوعات مهم مطرح شده در این شماره، می توان از بازنگری و بازنویسی مجدد اهداف مجله رشد جغرافیا نام برد که عمده اهداف پیشنهادی آن، تکمیل و تقویت برنامه های درسی و آموزشی، ارتقای دانش عمومی و حرفه ای و مهارت های زندگی، تقویت هویت دینی و ملی، رشد خلاقیت، نشاط علمی و تبادل تجارب و تقویت ارتباطات فکری است.

* در این شماره اطلاعات خوب و نسبتاً مفصلاً از برگزاری سه دوره المپیاد جغرافیا در شهر تهران همراه با اسامی برگزیدگان به چاپ رسیده است که انتظار می رود مجله رشد جغرافیا نیز در این زمینه

حمایت‌های علمی و عملی بیشتری برای شرکت دانش‌آموزان ایرانی به المپیادهای جهانی جغرافیا به عمل آورد.

* از نکات جالب دیگری که در این شماره می‌خوانیم، تقاضای مسئولان مجله از خوانندگان است برای ردیابی و یافتن خواننده پر و پا قرص شیرازی که با وجود ارتباط ده ساله و مکاتبه با مجله، هیچ آدرس و ردیابی از او وجود ندارد تا مجله به نوعی از ایشان تقدیر به عمل آورد؛ نام این گمشده آقای جمشید مرزبانان، لیسانس تاریخ و جغرافیاست.

شماره ۹۴، بهار ۱۳۹۰

بررسی علل و منشأ گرد و غبار در استان خوزستان و تأثیرات این ریزگردها در منطقه از مقالات به‌روز و قابل توجه مخاطبان غرب و جنوب کشور به‌شمار می‌رود که در این شماره به چاپ رسیده است.

* گزارشی از نشست و گردهمایی معلمان جغرافیای استان‌های منتخب برای تألیف کتاب‌های استان‌شناسی و شنیدن درددل‌های آنان از بخش‌های جالب دیگر این شماره است که با عنوان «معلمانی که مؤلف شدند» به چاپ رسیده است.

شماره ۹۵، تابستان ۱۳۹۰

سردبیر محترم مجله در سرمقاله‌ای از کلیه مخاطبان و خوانندگان مجله خواسته است که نظرات و انتظارات خود درباره مجله، ارزیابی، نقد و تفاوت‌های شماره‌های اخیر با شماره‌های گذشته این مجله را اعلام دارند.

* گزارش سومین گردهمایی معلمان جغرافیای کشور در اصفهان، باز هم ما را با مطالبات معلمان، بیشتر آشنا می‌کند. آنان درخواست خود را نسبت به افزایش ساعت درس جغرافیا در دبیرستان و شرکت دانش‌آموزان ایرانی در المپیادهای جهانی جغرافیا، ارائه کردند. علاوه بر این، خواستار حمایت مدیران استان از مؤلفان کتاب‌های استان‌شناسی شدند.

اصلاح و آمارهای علمی داده‌شده در کتاب‌های درسی و به‌روز کردن آنها، تجهیز کلاس‌ها به امکانات It از دیگر درخواست‌های آنان بود که در قطعنامه پایانی اعلام کرده بودند.

شماره ۹۶، پاییز ۱۳۹۰

از آخرین شماره‌های مجله که تاکنون در این بررسی مورد توجه بوده، نقد و بررسی یکی از فصل‌های کتاب درسی جغرافیای سال دوم دبیرستان است که برای اولین بار به چشم می‌خورد. به نظر می‌رسد ورود برخی موضوعات این چنینی در شماره‌های اخیر مجله، رنگ و بوی مجله رشد جغرافیا را برای معلمان قابل قبول تر کرده است.

شماره ۹۷، زمستان ۱۳۹۰

تصویر بسیار زیبای روی جلد این شماره، هر بیننده‌ای را به‌سوی خود می‌کشاند تا بحث ژئوتوریسم را در داخل مجله دنبال کند. منطقه کوهستانی سبلان با چادرهای رنگارنگ کوهنوردان ایرانی و غیرایرانی

حکایت از جاذبه‌های توریستی این بخش از کشور ما دارد. نگرانی سردبیر مجله از تخصصی‌شدن رشته‌های مختلف جغرافیا در سطوح عالی دانشگاهی و دورشدن جغرافی دانان از نگرش همه‌جانبه و کل‌نگری سبب شد که نخستین صفحه مجله را به خود اختصاص دهد.

در بخش دیگر مجله با یک رویداد جالب جغرافیایی روبه‌رو می‌شویم و آن گزارشی است از گردهمایی دانش‌آموختگان رشته جغرافیا در دهه‌های ۱۳۵۰ و ۱۳۶۰ در دانشگاه تهران که با حضور اساتید و پیش‌کسوتان و فارغ‌التحصیلان شور و عشق غیرقابل وصفی را پدید آورده بودند.

سرانجام در یک گزارش پایانی، با روز جهانی نجوم و گرمی‌داشت آن در مرکز علوم و ستاره‌شناسی تهران روبه‌رو می‌شویم که در این گزارش ده‌ها مؤسسه خودجوش مردمی و فعال نجوم در کشور معرفی شده‌اند.

شماره ۹۸، بهار ۱۳۹۱

این بار با گلایه سردبیر محترم مجله از مقالات فرستاده شده با کیفیت نه‌چندان مطلوب علمی از سوی نویسندگان نوقلم روبه‌رو هستیم. با وجود این گلایه، مقاله بسیار علمی و تحقیقی دکتر فرامرز خوش‌اخلاق درباره آثار نامطلوب زیست‌محیطی ناشی از گرم‌شدن دمای زمین بر میراث‌های جهانی متنوع زیست‌دریایی از شدت این گلایه می‌کاهد.

شماره ۹۹، تابستان ۱۳۹۱

آخرین شماره مورد بررسی در این تحقیق، گلایه دیگر، ولی این بار از جانب مدیر داخلی مجله از مقالات ارسالی نویسندگان نوقلمی است که نکات ساده نگارشی یک مقاله را رعایت نمی‌کنند و ضمن ذکر برخی از مقررات، هیئت تحریریه در پذیرش مقالات، رعایت مفاد آن را خواستار شده است.

□ مقاله خانم دکتر عطیه السادات صابری درباره ساخت فیلم‌های آموزشی به‌دست متخصصان موضوعی جغرافیا و توجه به نکات و دقایق این کار ارزشمند، در حقیقت ارائه مقاله‌ای نو و جدید است که در سری مقالات مجله رشد جغرافیا کمتر به این مباحث برمی‌خوریم.

□ نقد و بررسی کتاب راهنمای معلم جغرافیای دوره پیش‌دانشگاهی و ارائه برخی نظرات و تذکرات، باز در نوع خود بی‌نظیر است و توصیه‌هایی است به مؤلفان این گونه کتاب‌ها.

در پایان جا دارد از همه دست‌اندرکاران، مؤسسان مجله رشد جغرافیا، هیئت تحریریه، سردبیران، مدیران داخلی، استادان، مسئولان، کارکنان، نویسندگان مقالات، مصاحبه‌گران و عکاسان که تداوم مجله را سبب شده‌اند، قدردانی به عمل آوریم. هم‌چنین از شما خواننده عزیز که با ارائه نظرات و پیشنهادها، ارتقای کیفی مجله را خواستارید سپاس‌گزاریم. نیز از اساتید جغرافیا و کارشناسانی که در این صد شماره

بررسی علل و منشأ گرد و غبار در استان خوزستان و تأثیرات این ریزگردها در منطقه از مقالات بهروز و قابل توجه مخاطبان غرب و جنوب کشور به شمار می‌رود که در شماره ۹۴ بهار ۱۳۹۰ به چاپ رسیده است

جغرافیایی از روی تصاویر ماهواره‌ای زمین از فضا در ارتباط با بحث‌های آب و هوایی، ژئوپلیتیکی، ژئومورفولوژیکی و... و بالاخره تغییر کیفیت کاغذ مجله و احیاناً چاپ رنگی عکس‌ها و نقشه‌ها و پدیده‌های جغرافیایی در صفحات میانه مجله می‌تواند همه از خواسته‌های دبیران جغرافیا باشد. بهر حال بار دیگر از همه دست‌اندرکاران مجله، به‌ویژه دکتر سیاوش شایان، مدیر مسئول، سردبیر و اعضای محترم هیئت تحریریه و بخش تولید که کار اطلاع‌رسانی، جمع‌آوری مقالات، بررسی و قضاوت و اصلاح و چاپ آن‌را برعهده دارند، تشکر و قدردانی می‌شود و یاد و خاطره همه زحمتکشانی که عمر خود را در ارائه هرچه بهتر این مجله گذرانند، ارج می‌نهیم.

مؤسس و مسئولان مجله رشد تخصصی جغرافیا از آغاز تاکنون (بهار ۱۳۶۴-بهار ۱۳۹۱)

مؤسس مجلات رشد و رشد تخصصی جغرافیا به نام جناب آقای دکتر غلامعلی حداد عادل در سال ۱۳۶۴ ثبت شده است. اولین سردبیر مجله، مرحوم دکتر حسین شکویی، استاد مسلم جغرافیا و نخستین مدیر داخلی آقای دکتر آقای عبدالرضا فرجی راد بوده‌اند.

اعضای نخستین هیئت تحریریه، مرحوم وحید شیخ‌الاسلامی، مرحوم حسن وحدانی تبار، آقایان سیاوش شایان، پاپلی یزدی، دکتر نظری و روح‌الامینی بودند.

از زمستان ۱۳۶۷ با انتقال آقای عبدالرضا فرجی، مسئولیت مدیر داخلی مجله به مرحوم وحید شیخ‌الاسلامی سپرده شد. زمستان ۱۳۷۴ مهندس مسعود ابوطالبی به عنوان مدیر مسئول مجلات رشد جغرافیا تعیین شد. در بهار ۱۳۷۵ دکتر سیاوش شایان مدیریت داخلی مجله را برعهده گرفت. در این سال‌ها سردبیری مجله هم‌چنان تا پاییز ۱۳۸۴ برعهده دکتر حسین شکویی بود. از زمستان سال ۱۳۸۴ این مسئولیت به دکتر شایان سپرده شد و مدیر داخلی دکتر مهدی چوبینه اعلام شد. اعضای هیئت تحریریه را کارشناسان گروه جغرافیا در دفتر تألیف تشکیل می‌دادند؛ آقای کورش امیرنیا، خانم دکتر شوکت مقیمی، خانم دکتر فلاحیان، آقای منصور ملک‌عباسی و بعدها دکتر یارمحمد بای. از استادان بنام آن دوران می‌توان از مرحوم دکتر مصطفی مؤمنی یاد کرد. از یاران بسیار قدیمی و صدیق مجله نیز می‌توان از دکتر بهلول علیجانی، دکتر فرج‌الله محمودی، دکتر اصغر نظریان و دکتر عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری نام برد.

از قافله همراهی مجله بازماندند و به دیار باقی شتافتند، یاد می‌کنیم و از خداوند آمرزش و علو مقامشان را خواستاریم.

***

مجله رشد جغرافیا، که تا سال‌های اخیر یک مجله علمی-ترویجی بود کم‌کم به یک فصلنامه آموزشی-تحلیلی و اطلاع‌رسانی تبدیل شد. این مجله همواره اولویت مطالب، مقالات و فعل و انفعالات خود را بر محور کمک و ارتقای سطح علمی، مهارتی و نگرش معلمان و دبیران جغرافیا در آموزش و پرورش نهاده است. حتی وجود مقالات علمی دانشگاهی که از سوی اساتید و اغلب دانشجویان دوره دکترا در موضوعات مختلف جغرافیایی به چاپ می‌رسد، می‌تواند در عمق بخشیدن به شناخت دبیران در حوزه جغرافیا کمک کند

اما انتظار همکاران ما بیش از این است، آنان بیشتر خواستار ارائه تجربیات عملی در کلاس درس جغرافیا، بررسی درس‌های مهم و گاهی پیچیده جغرافیا در کتاب‌های درسی، طرح درس آنان، روش‌های تدریس فعال، ارزشیابی‌های خلاق از دانش‌ها و مهارت‌های دانش‌آموزان، طرح سؤالات مفهومی، ارائه تصاویر بهتر از پدیده‌ها و مکان‌های جغرافیا در راستای کتاب درسی آنان در مجله رشد جغرافیا، تهیه و توزیع هر از چند گاهی CD و نرم‌افزارهای جغرافیایی شامل بحث‌های موضوعی مطالب مجله هستند. مصاحبه با معلمان موفق، نظرخواهی بیشتر از دانش‌آموزان فعلی و دانش‌آموزان گذشته که اکنون رشته جغرافیا را انتخاب کرده‌اند و به تحصیلات عالی مشغول‌اند، معرفی مکان‌های دیدنی برای بازدیدهای علمی هدف‌دار در جغرافیا و طرح موضوعاتی که هر یک از این مکان‌ها در دل خود دارند، از دیگر خواسته‌های آنان است.

تفسیر، بررسی و برداشت‌های

صباح ملک حسینی
کارشناسی ارشد
دانشگاه محل
تحصیل: اصفهان
دانشگاه محل کار:
آموزش و پرورش
نمونه‌ای از آثار:
مقالات متعدد

فرهاد شهاد
کارشناسی ارشد
دانشگاه محل
تحصیل: تهران
دانشگاه محل کار:
پیام‌نوربهشهر
نمونه‌ای از آثار:
مقالات و کتب متعدد